

22/03/2021

Les dificultats amb l'escriptura en la infància no sempre van lligades a un trastorn subjacent

Sovint es considera que les dificultats en l'aprenentatge de l'escriptura en nens es deuen a altres problemes relacionats amb dèficits cognitius o lingüístics. En la seva tesi doctoral, Mariona Pascual ha estudiat aquest trastorn en nens i nenes de segon i quart d'Educació Primària mitjançant l'exploració del perfil cognitiu, el perfil lingüístic i les característiques de les produccions textuais. Els resultats mostren que es poden tenir problemes per a aprendre a escriure sense un trastorn primari del desenvolupament. Són dificultats detectables de manera fàcil i objectiva des de fases primerenques, la qual cosa permetria intervenir aviat per a evitar que s'agreugin amb el temps.

iStock-KhamhoungPanyavong

A les escoles hi ha alumnes que pateixen molt a l'hora d'escriure. Malauradament, les dificultats en l'escriptura es solen considerar una conseqüència d'altres problemes de l'aprenentatge o del llenguatge. En conseqüència, els alumnes no reben el suport que necessiten. La tesi doctoral "Children at-risk of writing difficulties" Mariona Pascual, sota la supervisió de la Dra. Naymé Salas, presenta evidències de l'existència d'un trastorn de l'escriptura que pot aparèixer en

absència d'altres trastorns de l'aprenentatge o del llenguatge, el qual no es resol sense una intervenció específica. S'espera que, amb troballes com les que es descriuen a continuació, les dificultats amb l'escriptura en edat escolar passin a un primer pla, tant per a investigadors del llenguatge com per a educadors.

En un primer estudi, a partir d'una mostra de gairebé 1.000 estudiants de 2n i 4t curs d'educació primària, es va identificar alumnat amb dificultats importants amb l'escriptura en català. Cal destacar que el català és una llengua per a la qual no disposem de tests actualitzats i estandaritzats per avaluar el desenvolupament lingüístic, tant oral com escrit. La tesi proporciona, per tant, un marc de referència per identificar alumnes amb dificultats en l'escriptura en absència d'instruments estandaritzats. Es van trobar quatre perfils de risc de dificultats amb l'escriptura: (1) alumnes amb dificultats per generar text, és a dir, que produeixen textos molt curts, en contrast amb la majoria de companys de la seva edat i nivell educatiu; (2) alumnes que tenen una l'escriptura a mà poc fluïda; (3) alumnes amb problemes amb habilitats ortogràfiques bàsiques, especialment no saber representar els sons d'una paraula després d'un any d'instrucció formal en llengua escrita; i (4) alumnes amb múltiples dificultats amb l'escriptura (MDE), els quals mostren dues o totes tres dificultats esmentades abans. Un aspecte rellevant és que les dificultats identificades en 2n o 4t curs de primària van persistir en el temps. Les dificultats dels estudiants en aquests quatre grups van ser corroborades 18 mesos després; no només es va comprovar que havien mantingut el seu perfil de risc, sinó que, fins i tot, havien empitjorat.

Amb l'objectiu de proporcionar una descripció detallada de les dificultats amb l'escriptura, es va explorar el perfil cognitiu (p.e., memòria a curt termini, memòria de treball), el perfil lingüístic (p.e. consciència morfosintàctica) i les característiques de les produccions textuais (p.ex., precisió gramàtica, vocabulari) dels alumnes amb dificultats amb l'escriptura en comparació amb companys de la mateixa edat i nivell educatiu. Els alumnes amb dificultats d'escriptura van tenir un rendiment significativament per sota dels seus companys en quant a les mesures textuais, però així i tot no van trobar-se evidències d'impediments cognitius o lingüístics. Això vol dir que les dificultats amb l'escriptura que presenten aquests nens no es poden explicar per dèficits cognitius o lingüístics evidents. Al contrari, l'evidència suggereix que es pot tenir problemes per aprendre a escriure sense un trastorn del desenvolupament subjacent.

Davant aquesta afecció tan específica de les dificultats amb l'escriptura, les troballes de la tesi indiquen que les escoles haurien d'intentar identificar-les de manera molt primerenca, per tal que permeti intervenir en els aspectes més crucials. Aquests són: (1) assegurar que hi ha progrés en la fluïdesa de l'escriptura a mà; (2) intervenir en la millora del coneixement i representacions ortogràfiques; i (3) parlar atenció a nens que consistentment produeixen textos molt curts, en diferents gèneres.

En conclusió, la tesi ha permès aportar evidències del fet que considerar les dificultats amb l'escriptura per si mateixes, i no en relació a un diagnòstic primari, pot permetre proveir als docents amb eines per donar un suport específic a l'alumnat que presenta aquestes dificultats. A més, ha proporcionat indicacions concretes dels aspectes de l'escriptura on es poden identificar, fàcilment i de manera força objectiva, les dificultats de l'escriptura: la fluïdesa d'escriptura a mà, les habilitats ortogràfiques i la capacitat per generar text. Per últim, la tesi suggereix que una intervenció primerenca en aquest àmbit és clau per poder prevenir que

aquestes dificultats s'agreugin amb el temps.

Mariona Pascual i Naymé Salas

Departament de didàctica de la llengua i la literatura, i les ciències socials.
Universitat Autònoma de Barcelona.

mariona.pascual@uab.cat

Referències

Mariona Pascual & Naymé Salas (2020). **The cognitive profile and text-based traits of struggling writers (El perfil cognitivo y los rasgos textuales de los escritores con dificultades)**. *Journal for the Study of Education and Development*, DOI: [10.1080/02103702.2020.1848090](https://doi.org/10.1080/02103702.2020.1848090)

[View low-bandwidth version](#)